

Nr 148.

Av herr **Clemedtson, m. fl.**, om ändrade villkor för lån från spannmålslagerhusfonden och spannmålskreditfonden.

Genom beslut av 1930 års riksdag inrättades spannmålslagerhusfonden och spannmålskreditfonden i syfte att underlätta tillkomsten av lagerhus för torkning samt inköp, särskilt av vete och råg, för förvaring i avvaktan på lämpligt försäljningstillfälle.

Något intresse från lantbrukarnas sida att med stöd av *spannmålslagerhusfonden* uppföra nya lagerhus har emellertid ej försports. Orsaken härtill torde i viss grad vara att söka i de snäva villkor för lån ur fonden, som föreskrevs av riksdagen och som sedermera kommit till uttryck i den av Kungl. Maj:t utfärdade kungörelsen i ämnet (Sv. författningssamling 1930 nr 342).

Sälunda hava bestämmelserna och vad stadgarna för dylik förening skola innehålla lagt hinder i vägen för redan befintliga ekonomiska sammanslutningar, såsom t. ex. till Svenska landtmännens riksförbund anslutna centralföreningar att taga sig an uppgiften.

Bland villkoren ingår också att förening skall anskaffa tomt, och tydligen avses tomt med äganderätt. För att uppnå billigast möjliga frakter och omkostnader för lossning och lastning m. m. böra lagerhusen ligga bekvämt till, helst för såväl järnvägs- som sjöfrakter. Sådana tomtplatser ägas i regel av respektive samhällen eller kommunikationsföretag, varför de sällan kunna förvärvas under äganderätt, men däremot ofta uthyras för dylika ändamål.

Vidare utgår lån ur fonden endast för uppförande av nya lagerhus. Byggnadskostnaderna äro stora och lantbrukarna draga sig helt naturligt i dessa för dem bekymmersamma tider för de ekonomiska risker, som äro förknippade med en sådan nybyggnad. Lånemöjligheter från fonden synas därför böra beredas sammanslutningar av jordbrukare även då det gäller inköp av redan befintliga lagerhus.

Även bestämmelserna för lån ur spannmålskreditfonden synas vara i behov av revision. Erfarenheten av riksbankens tolkning av dessa bestämmelser göra en sådan revision oundgängligen nödvändig.

Punkt 3 i § 1 i kungl. kungörelsen 1930 nr 343 lyder: »att uppsägning av medlemskap i föreningen ej må äga rum förr än efter fem år från inträdet». Denna bestämmelse måste justeras så, att lantbrukare, som överlåter sitt jordbruk på annan, kan erhålla rätt till utträde ur föreningen eller rätt att överlåta sina rättigheter och skyldigheter i förhållande till föreningen på efterträdaren.

Punkt 5 i nämnda kungl. kungörelse bör så förtydligas, att förening äger rätt att av vinsten avsätta det stadgade beloppet, 10 öre per deciton spannmål, som under verksamhetsåret inköpts, och sålunda icke behöva, som riksbanken förmenar, av medlemmarna inkassera dessa tioöringar. Detta låter sig så mycket lättare göra, då enligt bestämmelserna medlemmarna erhålla slutlikvid för levererad spannmål först sedan föreningens omkostnader gäldats och stadgad avsättning till reservfonden blivit gjord.

Därest, vilket kan ifrågasättas, riksbanken även i fortsättningen skall handhava denna kreditgivning, synas bestämmelserna i fråga om lånevillkoren även i en del andra avseenden böra förtydligas, så att missförstånd ej uppstår i fråga om vad som menas med marknadspris och värdet av inneliggande låger. Vidare bör kontrollen från den lånegivande bankens sida så ordnas, att den ej blir onödigt betungande för företagen. Sålunda torde för undvikande av onödiga kostnader kontrollant för inventering av spannmålslagren kunna uppletas på, eller i närheten av, den plats där lagerhuset är beläget.

Skola de uppoffringar, som staten i ovan berörda avseenden åtagit sig, komma till avsett gagn, så är det nödvändigt att anpassa formerna efter de praktiska förhållandena. Med stöd av vad vi ovan anfört, få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana ändringar och kompletteringar i kungl. kungörelserna nr 342 och 343 av den 12 september 1930, som i det föregående berörts.

Stockholm den 22 januari 1931.

J. Clemedtson.

N. Gabrielsson.

L. G. Bodin.